

Các nhà kinh tế - xã hội đã đưa đoán trước tình hình cho năm 2008. Theo ghi lại và đi sau:

- “Barack Obama không có khả năng đánh bại Hillary Clinton trong cuộc bầu cử của Đảng Dân Chủ, dù cho ông có thắng” – William Kristol, “Fox News Sunday”, 17/12/2006. Không những B. Obama giành chiến thắng mà còn trở thành Tổng thống thứ 44 của Hoa Kỳ.

- “Sự đe dọa cho vận tải biển đã giảm đi nhiều hơn những gì ta tưởng. Theo nhận xét, các tàu chở dầu được bảo vệ tốt hơn các cuộc tấn công hạm đội chúng ta nghĩ tới. Theo nhận xét, rất ít khả năng các cuộc xung đột giữa các phe phái trong thế giới có thể gây tác hại đáng kể đối với các phe phái tiến vận chuyển” – Dennis Blair và Kenneth Lieberthal, “Foreign Affairs”, 5-6/2007. Kết quả: Trong năm 2008, hàng tải đã cướp đi hơn 50 tàu. Gần nhất đây, ngày 15/11/2008, hàng tải đã cướp tàu chở 2 triệu thùng dầu trên biển Địa Trung Hải.

- “Peter viết: Tôi có nên bán an toàn và khả năng tiến bộ của Bear Stearns và rút tiền của mình ra? Không, không, không! Bear Stearns không hề có khó khăn. Có nghĩa là, thậm chí nếu chuyển gì xảy ra thì sẽ có ai đó tiếp nhận. Bạn đừng rút tiền ra khỏi Bear! Bạn đừng làm kẻ ngu!” – Jim Cramer, CNBC – “Mad Money”, 11/03/2008. Chỉ 6 ngày sau, Bear Stearns sụp đổ vì tiến bộ rút ra ào ạt, chi phí sụt giá 90% và JP Morgan Chase mua lại với giá vài xu...

- “Ai đó nói rằng, chúng ta đang có suy thoái kinh tế hay đang tiến tới nó – mà trước hết là những ai nói về thời kỳ Khủng Hoảng – là tự mình đưa ra một định nghĩa cho từ “suy thoái” – Donald Luskin, “The Washington Post”, 14/09/2008. Một ngày sau, Lehman Brothers tuyên bố phá sản. Các Bloggers gọi Trend Macrolytics, giám đốc vận chuyển, là “người ngu ngốc nhất còn sống”.

- “Tôi tin rằng, chúng ta sẽ thành công trong việc ổn định hệ thống ngân hàng. Không ai còn đưa ra câu hỏi rằng, liệu một định chế nào đó phá sản, thì chúng ta không có khả năng làm gì nữa?” – Henry Paulson, “National Public Radio”, 13/11/2008. Dù được quốc hội bơm 700 tỷ đôla, 300 tỷ đã bị phá trong nửa tháng 11/2008 để mua lại các tài sản của các ngân hàng, chính phủ không lâu, chi phí của Citigroup trong một tuần giảm 75% và lỗ đầu tiên trong 14 năm, dưới 5 đôla...

- Ngày 20/02/2004, Ben Bernanke, (giám đ c Federal Reserve ít lâu sau) nói tr c Hi p h i Kinh t Ph ng Đông r ng, kinh t th gi i đang đi vào k nguyên n đ nh v l m phát và s n xu t. S đ t bi n gi m thi u làm cho kh năng suy thoái tr nên ít h n và y u h n!...

B n năm tr c đây, sau khi qu bóng ngành công nghi p IT xì h i và v kh ng b WTC 11/09/2001, th gi i kh i s c l i. Châu Á tăng tr ng cao. Hoa K và châu Âu khá n tho , đáng tin. Nam M b t đ u đi th ng. Châu Phi t t n cùng đ ng lên. T t c nh ng đ i u này đ c xem là thành qu c a chính sách rút v n m nh b o và t đ i u ch nh c a kinh t t do, c a phi tu n hoàn ti n t và bài toán ngân hàng hi n đ i!

Th gi i đó không còn n a! Ch trong n a cu i c a 2008, hàng lo t ngân hàng hàng đ u phá s n, th tr ng tài chính ng t th , th t nghi p ngày m i tăng, s n xu t suy s p, giá nguyên li u và th m chí th c ph m bi n đ ng chóng m t, giá đ u t t hoang đ i, t 147 đôla/thùng vào tháng 7/2008 xu ng 40 đôla/thùng vào cu i năm. Mô hình kinh t t b n m i –turbocapitalism - trong đó hi u qu th tr ng và ngu n v n không ki m soát đ nh ra tiêu chu n cho cu c ch i - ch m đ t!

C n đ a ch n tài chính x y ra t i M làm rung chuy n đ a c u, còn h n các v kh ng b c a quân quá khích H i giáo. Thay vì lòng căm thù, là lòng tham vô đáy. Thay vì bom t sát là các ph ng ti n tài chính t do. Thay vì hàng ngàn ng i ch t là hàng tri u ng i m t vi c làm, bàng hoàng tr c đối nghèo. K thù c a n c M không t bên ngoài mà n m ngay trong h th ng! L i không ph i ch c a các ông ch ngân hàng, mà còn t mô hình do các nhà kinh t t o ra. Món r i ro nhi u ngàn t đôla, ki u “subprime loan”, đ c “Wall Street” đóng vào chi c h p nh v i nh ng tên g i t t m mi u ABS, MBS, CDS, ít ai hi u nó là cái quái gì*. C th ng i ta chuy n tay bán cho nhau, t hai b đ i đ ng c a n c M đ t i các trung tâm tài chính khác, giá cao đ n lên cho đ n khi b c v . Hoa K ngã b nh kéo theo s kh n đ n cho nhi u ngành công nghi p, th ng m i t i h u kh p các qu c gia v n ch ng dích dánh tý gì t i kh ng ho ng b t đ ng s n và đ i s ng xa x c a ng i M ... b ng ti n n ! Chính th , Barry Bosworth, chuyên gia kinh t c a “Brooking Fund” t i Washington nói (“Gazeta Wyborcza” 27/12/2008): “Hoa K đ ng nh là n c duy nh t trên th gi i mà ai đó khi h t kh năng tr n th ch p (th m chí ch ng bao gi có kh năng v n vay đ c ti n mua nhà...), ch đ n gi n tr chìa khoá cho ngân hàng, ch ng h ch u h u qu g i, b ng cách đ i lo i nh tuyên b phá s n. Đ i u này gi đ y ph i ch m đ t”.

Toàn c u hoá v i nhi u tích c c nh ng cũng l m hi m nguy. Các n c vô tình ho c h u ý g n k t l n nhau. Gi đây, “Tr ng ch t thì Chúa cũng băng hà”.

N nhà văn n i t i ng Canada - Marganet Atwood, g i m i ràng bu c gi a con n l n nh t Hoa K và ch n l n nh t Trung Qu c là hai anh em song sinh dính chung s n. Hay h n, nhà s h c Anh qu c - Niall Ferguson, đ a ra khái ni m “Chimerica”, g i đây là quan h v ch ng... (b t đ c dĩ?). “Ng i v tiêu xài t i n làm ra c a anh ch ng c n cù và t i t ki m” – Niall Ferguson nói.

20% ngo i t đ tr c a B c Kinh đ c “c t gi” trong két c a hai t p đoàn “Freddie Mac” và “Fannie Mae” v a m i qua c n th p t nh t sinh b ng li u chính t i n c c m nh c a qu c h i M . “Chimerica” ph i t i p t c cho Barack Obama vay t i n u đ i (nh nh h n 4%) đ tái thi t h th ng tài chính và kích ho t kinh t qua đ u t xây đ ng h t ng. Còn B c Kinh thì ph i bám gi th tr ng tiêu th l n nh t đ phát tri n. Ng i M c i cay đ ng khi B tr ng ngân kh Paulson suýt té ng a vì câu tuyên b c a phó th t ng Trung Qu c Wang Qishan t i Washington trong 12/2008: “Chúng tôi tin r ng phía M s xúc t i n m i bi n pháp đ n đ nh th tr ng tài chính và b o đ m an toàn cho đ u t c a Trung Qu c t i Hoa K”!

Ông Marx có l đang ôm b ng c i d i m . Cách đây ch 20 năm, ng i M thà ch t đ t tay mình còn h n là nói t i qu c h u hoá ngân hàng.

M t tr t t m i hình thành: Nhà n c can đ đ i u ch nh/ki m soát kinh t t do. M mua l i c ph n c a các nhà băng và hăng b o hi m. Trung Qu c và Nga ngoài vi c ki m soát các ngành kinh t ch ch t còn m qu đ u t (m t ph n l n đ tr ngo i t đ u t b ng c phi u trong các t p đoàn c a M và ph ng Tây). T ng t nh th v i Anh, Đ c, Pháp, B , Hà Lan... Kinh t th tr ng đ nh h ng xã h i ch nghĩa hay kinh t t b n ch nghĩa có ki m soát trong giai đo n m i?

Ng i ta b ng phát hi n ra s t ng t u tr trêu gi a ch nghĩa t b n v i ch đ chuyên ch mà Đ ng Ti u Bình kh i x ng. Đ n th i Putin, t i n trình này đ c th c hi n m nh h n qua vi c n m t p đoàn khí đ t l n nh t th gi i Gazprom, qu c h u hoá Jukos, thi t l p c ng qu c nguyên li u và v trí c a n c Nga trên th tr ng và sân kh u chính tr .

Th gi i đang đ ng tr c nh ng th thách to l n. Cu c h p th ng đ nh các qu c gia có t m nh h ng nh t - G20 - t i Washington ch g i g n thi n chí trong t m hình ch p chung. Các c ng qu c cũ thi u t tin, các c ng qu c m i ng i l ng nghe, chia s . Th gi i đã c c v n ch t i ng nói c a siêu c ng qu c Hoa K . Không có Hoa K , th t khó đ a ra quy t đ nh ngay c trong lúc n c sôi l a b ng tài chính này. Liên hi p châu Âu lúng túng, g ng mình và s đ ng bên l n u trong t ng lai g n không đ a ra đ c chính sách chung sau th t b i v hi n

pháp và hißp đßc Lisbon còn bßng. Đßn Đß đang bßt đßn vß chính trß. Trung Qußc vß i nhißu bißn đßng xã hßi và khoßng cách giàu nghèo quá lßn. Nßc Nga vß i giá đßu đi xußng và dân số giảm sút quá lßn...

Nhßng chß số hißn tßi còn xa vß i thßi kỳ Đßi Hßng Hoßng nhßng năm 30, khi mà hàng ngàn ngân hàng phá sản, tßng thu nhßp của Mß giảm 30%, thßt nghißp 25%...

Thß giới iß vß i tß qua khó khăn vß i nhßng đßu kißn tiên quyßt. Phßi giới iß hßn các cußc xung đßt khu vßc đß không lan rßng thành chißn tranh đß quy mô lßn, đßc bißt vß i vùng Cßn Đông khi lßa đã bßt đßu cháy tß mßy hôm nay trên đßi Gaza của Palestin. Tßng thßng Hoa Kß Barack Obama – nißm tin, hy vßng của nßc Mß và cß thß giới – phßi tái tßo đßc uy tín và vai trò lãnh đßo trong mßt không gian cßi mß, bình đßng giới a các cßng qußc. Vißc trúng cß tßng thßng tß nhiên đã cho B. Obama tß thß có lßi. Nhßng ông không phßi là Đßng Cßu Thß. Lßi thß đßy cũng có thß là vßt của chân ông trßc nhßng bißn pháp của cách đßt khoát và đau đßn. Hoa Kß phßi tßn đßng mßi bißn pháp và bài học của nhßng khßng hoßng, suy thoái trong quá khứ (Thßy Đßn 1992, Á châu 1997, Hoa Kß 2001) để lành mßn hoßa toàn bộ hß thßng tài chính. “Change. Yes, we can!” – khßu hißu của ông, nßu thßc hißn đßc thì hißu quả của nó cũng chỉ a thß tßi sau vài tháng mà phßi vài năm.

Qußc gia có tßm lßc nhßt có thß vén tay áo vào cußc vß i Hoa Kß là Trung Qußc phßi duy trì đßn đßn xã hßi và phát trißn dù đß mßc thßp hßn. Nßc Nga cũng vßy, nhßt là đã bßt đßu đßy lên phßn đßng của tßng lßp lao đßng do đßn hßng khßng hoßng mang tßi nhanh hßn các đß đoán và đßo tßng của chính quyßn. EU phßi cßi tß đßc của trúc đßn chß hißn nay...

Các nhà kinh tß - xã hßi (lßi) đß đoán rßng, vài năm tßi đây các cßng qußc sẽ chia nhau kiểm soát các khu vßc chißn lược. Nga: năng lßng; Trung Qußc: công nghißp; Hoa Kß: hß thßng tài chính đßc tái thißt.

Đß có quá nhißu lý thuyßt tß tßng và kinh tß mßi sau thßi chißn tranh lßn. Thß nhßng nhân loßi vßn lâm nguy trßc của bßnh khßng hoßng toàn cầu. Nhßng lißu thußc trßn an đã và đang đßc sử dụng có tác đßng tßi đâu? Ít ai dám đoán trßc thß giới đßy bßt trßc, bißn đßng và khó tin nhß hôm nay!